

1. • Büyük Selçuklu Devleti, 1071'de Malazgirt Meydan Muharebesi'ni kazanarak Anadolu'da Türk tarihi başlatmışlardır.
- "Sultan" unvanını kullanan ilk Türk-İslam Devleti Gaznelilerdir. Abbasi halifesini dış tehditlere karşı koruyan Gazneli Mahmut'a bu unvan Abbasi halifesi tarafından verilmiştir. Gaznelilerden sonra diğer Türk-İslam devletlerinde de "sultan" unvanı kullanılmaya devam etmiştir.
- Merkezi İran olan Büyük Selçuklu Devleti, yönetimde Fars (İran) ve İslam geleneklerini benimsemiştir.

CEVAP: C

2. **Hukuk:** Türklerde İslamiyet'in benimsenmesi ile meydana gelen en önemli değişimlerden biri hukuk alanında yaşanmıştır. Çünkü İslamiyet'ten önce Türklerde geçerli olan töre, örfi hukuk kurallarından oluşmaktaydı. İslamiyet ile birlikte örfi hukukun yanında şer'i hukuk denilen din kuralları da ön plana çıkmıştır.

Mimari: Türklerde İslamiyet'in benimsenmesi mimari alanda da değişikliklere neden olmuştur. Örneğin İslamiyet öncesinde kurgan adı verilen mezarlar yerini türbe ve kümbet gibi anıt mezarlara bırakmıştır. Yine cami, mescit, tekke, zaviye, medrese gibi yapılar da İslamiyet'in etkisiyle Türklerde görülmeye başlamıştır.

Veraset Anlayışı: Veraset anlayışı Türklerde İslamiyet'in benimsenmesiyle yaşanan değişiklikler arasında gösterilemez. Çünkü İslamiyet'ten önceki Türk devletlerinde geçerli olan "ülke hanedan ailesinin ortak malıdır." anlayışı Türk-İslam devletleri zamanında da geçerliliğini devam ettirmiştir.

CEVAP: C

3. • Türk-İslam devletlerinde ilmi ve sosyal kuruluşların masrafları vakıf arazilerden elde edilen gelirlerle karşılanmıştır.
- **Has:** Geliri hükümdara ait olan arazilerdir.
- **Mülk:** Şahıslara ait arazilerdir.
- **İkta:** Büyük Selçuklu Devleti sahip oldukları toprakların bir bölümünü emirlere, valilere, komutanlara ikta olarak vermiştir. Bu ikta sahipleri kendilerine ayrılan araziden elde ettikleri gelirlerle geçinirdi.
- **Dirlik:** Osmanlı Devleti'nde başarı gösteren asker ve memurlara maaşları karşılığında verilen topraklardır. Dirlik arazi gelirine göre has, zeamet ve tımar gibi bölümlere ayrılmıştır.

CEVAP: B

4. Büyük Selçuklu Devleti'nde fethedilen toprağın mülkiyetinin toprağı fetheden komutanlara bırakılması, ülkede feodal beyliklerin ortaya çıkmasına ve uzayan süreçte merkezi otoritenin bozulmasına neden olmuştur.

CEVAP: D

5. Türk-İslam devletlerinde ilmi ve sosyal kuruluşlar vakıf sistemi sayesinde ayakta durabilmiştir. Dolayısıyla vakıf sistemi sayesinde toplumda birlik ve beraberlik duygusu güçlenmiş, eğitim faaliyetleri ülke genelinde yaygınlaştırılmıştır. Fetihlerin hızlanmasında ise vakıf sistemi değil, askeri sistem etkili olmuştur.

CEVAP: E

6. Türk – İslam mimarisinin tipik özelliklerinden biri olan ve şeklini çadırdan alan mimari tarz kubbedir. Çadır şeklinde yapılan kubbeler özellikle Selçuklu mimarisinin bir özelliğidir. Çadır şeklinde kubbe, daha çok türbelerde kullanılmıştır.

CEVAP: C

7. Verilen bilgilerden hareketle A, C, D ve E seçeneklerine ulaşılabilir. Oysa paragrafta anayasal düzenin kurulduğuna dair herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Bilinmelidir ki Türk tarihinde anayasal düzene ilk kez Osmanlılar zamanında, 1876'da Kanunuesasi'nin ilan edilmesiyle geçilmiştir.

CEVAP: B

8. Memlûklerde devleti yönetme hakkı kut anlayışına bağlanmamıştır. Yani, Memlûklerde ülke belli bir sülalenin ortak malı olarak kabul edilmemiştir. Yönetimde olan hanedan dışında farklı sülalelere de başa geçme hakkı verilmiştir. Memlûklerde her emir'ül ümera tahtta hak iddia edebilmiştir. Memlûkler haricindeki diğer Türk devletlerinde ise kut anlayışının bir sonucu olarak, ülke hanedan ailesinin ortak malı sayılmıştır.

CEVAP: B

9. Verilen özellikler Karahanlılar dönemine aittir. Karahanlılar döneminde İslam öncesi Türk gelenekleri devam ettirilmiş, yatılı ve burslu eğitim sistemi ilk kez bu dönemde uygulanmıştır. İlk Türk – İslam klasikleri dediğimiz; Kutadgu Bilig, Divan'ül Lügat-it Türk, Divan-ı Hikmet ve Atabet'ül Hakayık bu dönemde yazılmıştır.

CEVAP: E

10. İlk Müslüman Türk devletlerinde hükümdarların siyasi bağımsızlıklarını ilan etmelerine rağmen, Abbasi halifelerinin adını hutbelerde öncelikle okutmalarının amacı siyasi otoritelerini güçlendirmektir. Bu da Abbasi halifelerinin varlığının önemsendiğini gösterir. Oysa verilen bilgiden hareketle I. ve V. öncüllerdeki yargılara ulaşamayız.

CEVAP: B

11. • A seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Çünkü Akşitler sadece Mısır'da devlet kurmuşlardır.
- B seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Çünkü Türkistan'da kurulan ilk Müslüman Türk devleti Karahanlılardır. Ayrıca Gazneliler Türkistan'da değil Afganistan'ın Gazne şehrinde devlet kurmuşlardır.
- Çünkü Hindistan'daki kast sisteminin zayıflamasında etkili olan Türk devleti Gaznelilerdir.
- D seçeneğinde verilen bilgi doğrudur. Çünkü Büyük Selçuklular oluşturdukları kültür ve medeniyetle özellikle Anadolu Selçuklu Devleti'ne ve Osmanlı Devleti'ne örnek olmuşlardır.
- E seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Çünkü Babürler, Mısır'da değil Hindistan'da kurulmuşlardır.

CEVAP: D

12. Gazneliler döneminde yaşamış, Gazneli Mahmut'un himayesine girmiş ve Asarü'l-Bakiye (Asyalı toplumlar hakkında yazılmış bir eserdir) adlı eseriyle ünlenmiş bilgin ve devlet adamı El Biruni'dir.

İbn-i Sina: 980-1037 yılları arasında yaşamış ünlü tıp bilginidir. En önemli eseri El-Kanun fı't-tıp'tır.

Farabi: 870-950 yılları arasında yaşamış bir Türk-İslam bilginidir. Felsefe ve müzik alanında ünlenmiştir. Kendisine "Muallim-i Sani" unvanı verilmiştir. En önemli eserleri, İhsau'l-ulum ve Kitab-ül Musiki'dir.

Ali Kuşçu: Osmanlı Devleti zamanında ünlenmiş matematik ve astronomi bilginidir.

Ömer Hayyam: Büyük Selçuklular zamanında yaşamış ünlü astronom ve rubai ustasıdır.

CEVAP: C

13. Büyük Selçuklu Devleti'nde ülkenin iki bölümden oluşması ve tabii devletlerin içişlerinde bağımsız olması ülkenin federal bir yapıya sahip olduğunu gösterir.

CEVAP: D

14. Eyyubilerle ilgili olarak anlatılan bu uygulama, Selçuklulardaki iktâ ve Osmanlılardaki dirlik (tımar) sisteminin bir benzeridir. Farklı Türk-İslam devletlerinde görülen bu benzer uygulamaların başlıca amaçları ise şunlardır:

- Üretimin sürekliliğini sağlama
- Devlet hazinesinin giderlerini azaltma
- Toprakların boş kalmasını önleme
- Askeri ve sosyal düzeni koruma

Bu uygulamaların amaçları arasında, ülkeyi feodal bir yapıya kavuşturmak düşüncesi yer almaz.

CEVAP: E

15. Büyük Selçuklu Devleti'nde, tarımsal üretimi artırma, ülke sınırlarını koruma ve yeni yerler fethetme amacıyla uç teşkilatlanmasına önem verilmiştir.

CEVAP: E

16. Farabi (870-950): İslam dünyasında pozitif bilimlerin onunla doğduğu kabul edilir. Aristo'yu Batı'ya tanıtan bilim adamı olarak bilinir. Kendisine "Muallim-i Sani" unvanı verilmiştir. En önemli eseri "İlimlerin Tasnifi"dir.

CEVAP: C

17. IV. öncülde verilen kavramın açıklaması karşısında yanlış olarak verilmiştir. Çünkü Gulamhane, ikta askerlerinin eğitim gördüğü ocak değil; Gayrimüslim ailelerden toplanan küçük yaştaki çocukların eğitim gördüğü ocaktır. Diğer öncüllerde verilen açıklamalar ise doğrudur.

CEVAP: D

18. Büyük Selçuklular zamanında yaşamış ve Sultan Melikşah adına bir takvimin düzenlenmesinde etkili olan bilim adamı Ömer Hayyam'dır.

- **Takiyüddin Mehmet:** Osmanlı Devleti'nde, İstanbul'da ilk rasathaneyi kuran bilim adamıdır
- **Biruni:** Gazneli Devleti'nde ünlenmiş coğrafya bilginidir.
- **Ali Kuşçu:** Osmanlılar zamanında matematik ve astronomi alanında yaptığı çalışmaları ünlenen bilim adamıdır.
- **Şirazi:** Türkiye Selçukluları zamanında ünlenmiş bilim adamıdır.

CEVAP: A

19. Verilen özellikler İbn-i Sina'ya aittir.

- **Ömer Hayyam:** Büyük Selçuklular zamanında yaşamış ve Sultan Melikşah adına bir takvimin düzenlenmesinde etkili olmuş bilim adamıdır.
- **Farabi:** İslam dünyasında pozitif bilimlerin onunla doğduğu kabul edilir. Aristo'yu Batı'ya tanıtan bilim adamı olarak bilinir. Kendisine "Muallim-i Sani" unvanı verilmiştir. En önemli eseri "İlimlerin Tasnifi"dir.
- **Biruni:** Gazneliler döneminde yaşamış, Gazneli Mahmut'un himayesine girmiş ve Asarü'l-Bakiye (Asyalı toplumlar hakkında yazılmış bir eserdir) adlı eseriyle ünlenmiş bilgin ve devlet adamıdır.
- **İbnül-Heyssem:** Fizik alanında ün kazanmış Türk-İslam bilginidir.

CEVAP: C

20. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler ikta sisteminin yaraları arasında sayılabilir. Fakat Selçuklularda uygulanan ikta sisteminden elde edilen gelir hiçbir şekilde saray masraflarının karşılanmasında kullanılmamıştır.

CEVAP: E

